

תורה שבעל-פה

לקט מצוות

יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעה ורבע.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.

פרק ראשון — (20x4) — 80 נקודות

פרק שני — (10x2) — 20 נקודות

סה"כ — 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטייטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טייטה" בראש כל עמוד טייטה. רישום טייטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

המשך מעבר לדף ◀

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון (80 נקודות)

ענה על ארבע מהשאלות 1-5 (לכל שאלה — 20 נקודות).

1. מצוות סיפור יציאת מצרים (כא)

א. (1) כתוב את ההגדרה של בעל ספר החינוך למצוות סיפור יציאת מצרים בליל ט"ו בניסן.

(2) מדוע אירוע יציאת מצרים "מְשַׁתֵּק כל כופר בחידוש העולם"?

(7 נקודות)

ב. (1) מהי הַסִּבָּה, ואילו מצוות צריך לקיים בהסבה בליל פסח?

(2) מהו הטעם לאכילה של "מעט מצה" (מצת אפיקומן) אחרי הסעודה של ליל פסח?

(6 נקודות)

ג. בעל ספר החינוך מזכיר שני משקאות שמותרים לשתייה אחרי אכילה של מצת אפיקומן.

ציין את שני המשקאות, ונמק את ההיתר לשתיית כל אחד מהם. (7 נקודות)

2. מצוות תענית ביום עשירי בתשרי (שיג)

א. כתוב מהי המטרה של יום הכיפורים, והסבר כיצד האיסורים ביום הכיפורים מסייעים

להגיע למטרה זו. (6 נקודות)

ב. (1) ביום הכיפורים נאסרו חמש פעולות.

כתוב אילו פעולות אסורות מן התורה, ואילו פעולות אסורות מדרבנן.

(2) ציין דוגמה אחת לפעולה האסורה מדרבנן ביום הכיפורים, ואף על פי כן מותר

לעשותה בתנאים מסוימים. נמק את הטעם להיתר הפעולה.

(7 נקודות)

ג. בדרך כלל השיעור של איסורי האכילה שמתחייבים עליו מן התורה הוא כזית.

ביום הכיפורים השיעור אחר.

(1) מהו שיעור האכילה ביום הכיפורים שמתחייבים עליו מן התורה?

(2) מהו הטעם להבדל בין שיעור החיוב ביום הכיפורים ובין שיעור החיוב של שאר

איסורי האכילה?

(7 נקודות)

3. לברך ה' אחר אכילת מזון (תל)

א. (1) מהי המשמעות של המילה "ברוך" בדרך כלל, ומדוע בעל ספר החינוך שולל משמעות

זו בביטוי "ברוך אתה ה'?"

(2) לפי בעל ספר החינוך, מהי המשמעות של המילה "ברוך" בביטוי "ברוך אתה ה'?"

(7 נקודות)

ב. "חייבוננו [חכמים] וזכרונם לברכה לברך קודם אכילה, ולמדו לומר כן מן הסֵבֶרָה... עשו הברכה

על דרך משל...

מהי הסֵבֶרָה שממנה למדו חכמים את החיוב לברך קודם האכילה, ומהו המשל

של בעל ספר החינוך שנועד להבהיר סֵבֶרָה זו? (6 נקודות)

ג. עיין בדבריו של בעל ספר החינוך שלפניך:

"ונוסח הברכות כולן - עזרא ובית דינו תקנום. ואף על פי שאמרו וזכרונם לברכה:

משה תיקן ברכת הזון, יהושע - ברכת הארץ" (ברכות, מח, ע"ב).

הסבר את הקושי של בעל ספר החינוך, וכתוב את התירוץ שמובא בהמשך דבריו.

(7 נקודות)

4. לעבוד ה' יתברך בתפילה בכל יום (תלג)

א. בעל ספר החינוך מצטט את דברי רמב"ם: "אף על פי שמצווה זו היא מהמצוות הכוללות..."

יש בזה כמו כן פֶּרֶט".

(1) מהי "מצווה זו", ומדוע היא מן המצוות הכוללות?

(2) חכמים דרשו מן הפסוק "ולעבדו בכל לבבכם" (דברים, י"א, י"ג) שה"פרט" הוא

מצוות תפילה.

הסבר את דרשת חכמים.

(6 נקודות)

ב. (1) כנגד מה תיקנו חכמים תפילת ערבית, ומדוע תפילה זו היא רשות?

(2) הסבר מדוע כיום תפילת ערבית היא תפילת חובה.

(7 נקודות)

ג. כתוב את המבנה של תפילת שמונה עשרה בימי חול, והסבר מדוע בימי השבת "תיקנו

להתפלל בהם שבע ברכות לבד". (7 נקודות)

5. לעשות מעקה לגגו (תקמו)

א. כתוב שתי דוגמאות למצווה לעשות מעקה, והסבר מדוע נכתב בתורה דווקא גג.

(6 נקודות)

ב. "אין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא אם כן מכריזין עליו מלמעלה" (חולין, ז, ע"ב).

(1) הסבר מאמר חז"ל זה, וכתוב את הסתירה לכאורה בין המאמר ובין המצווה

לעשות מעקה.

(2) הסבר את התירוץ של בעל ספר החינוך לסתירה זו.

(7 נקודות)

ג. "ואמנם יהיו קצת מבני אדם... שמסר האל הטבע בידיהם".

(1) הסבר משפט זה, וכתוב דוגמה אחת ל"קצת מבני אדם".

(2) מדוע רוב האנשים אינם כמו "קצת מבני אדם"?

(7 נקודות)

המשך בעמוד 5 ◀

פרק שני (20 נקודות)

ענה על שתיים מהשאלות 6-8 (לכל שאלה – 10 נקודות).

6. מצוות שמיטת קרקעות (פד)

- א. מצוות השמיטה מן התורה חלה רק אם מתקיימים שני תנאים.
מה הם שני התנאים? (4 נקודות)
- ב. (1) כתוב מהו איסור "ספיחין".
(2) מהו "כיבוש יחיד", ומהו דין עבודה בשביעית במקום שנכבש "כיבוש יחיד"?
(6 נקודות)

7. לשלח האם אם לקחה על הבנים (תקמה)

- א. לפניך שני מאמרי חז"ל שמוזכרים בדברי בעל ספר החינוך:
"האומר על קן ציפור יגיעו רחמיה... משתקין אותו" (ברכות, לג, ע"ב).
"מה הוא חנון ורחום אף אתה הֵיָה חנון ורחום" (שבת, קלג, ע"ב).
כתוב את הסתירה לכאורה בין שני המאמרים, והסבר את התירוץ של בעל ספר החינוך לסתירה זו. (6 נקודות)
- ב. הסבר כיצד הכלל "מידה כנגד מידה" בא לידי ביטוי במצוות שילוח הקן. (4 נקודות)

8. שאלות קצרות

ענה על שניים מן הסעיפים א-ג (לכל סעיף – 5 נקודות).

א. מצוות קידוש השם (רצו)

"ואמרו על דרך משל: מאי חזית דדמא דידך סומק טפי, דלמא דמא דהוא גברא סומק טפי
[=מה ראית שדמך אדום יותר? שמא דמו של אותו אדם אדום יותר]" (סנהדרין, עד, ע"א).
כתוב את הדין שלומדים ממשל זה, והסבר את הפירוש של בעל ספר החינוך למשל זה.

ב. מצוות נטילת לולב (שכד)

מדוע היום השמיני של סוכות מכונה "עצרת", ומדוע אין נוטלים בו לולב?

ג. לאהוב את הגרים (תלא)

"ואהבתם את הגר" – מהו השורש של מצווה זו, ומהי התועלת של אדם המקיים מצווה זו?

בהצלחה!